

Ustvarjanje varnega in spodbudnega učnega okolja

Osvetlili bomo tri vidike spodbudnega in varnega učnega okolja: kako učitelj s svojim odnosom prispeva k dobri klimi in vključenosti, kako učitelj z vodenjem razreda prispeva k disciplini in kako lahko učitelj ravna v primeru pojava neželenega vedenja.

Raziskave potrjujejo, da so učenci bolj vključeni, ko doživljajo pouk kot smisel in povezan z njihovim življenjem, ko so vanj aktivno vključeni, ko so cenjeni in čutijo, da je učitelju mar zanje, in ko imajo občutek, da so zahteve prilagojene njihovim zmožnostim oz. da so jim kos.

Učitelj zato lahko k temu vpliva tako, da:

- izvaja čim bolj zanimiv, osmišljen in z življenjem povezan pouk
- spodbuja aktivno vlogo učencev v različnih fazah pouka (npr. s formativnim spremljanjem)
- vključuje učence v vse pomembne dogovore
- je spodbuden in goji do učencev pozitivna pričakovanja, primerna zmožnostim učencev
- je spoštljiv, dostopen, da kaže zanimanje za učence
- daje konstruktivne povratne informacije, pohvali dosežke in podpre pri šibkostih
- je pravičen, individualizira, diferencira
- spodbuja sodelovanje in solidarnosti (več o tem v priročniku *Vključujoča šola*, 3. zvezek, str. 12 in 13 - »orodje« *Kako skrbim za dobro razredno klimo*).

Poleg kakovostnega stika učitelja z učenci, z razredom so pomembni tudi naslednji vidiki vodenja razreda, ki prispevajo k dobri disciplini in predpostavljajo obvladovanje določenih strategij (prav tam, str. 22 in 23 - »orodje« *Kako skrbim za dobro disciplino*):

- učinkovita organizacija dela in predstavljanje informacij na razumljiv način
- skupaj dogovorjena pravila (meje)
- način vstopanja in pridobivanja začetne pozornosti učencev,
- pozorno spremljanje vseh učencev oz. celotnega razreda in dinamike v njem
- pravočasno zaznavanje potencialnih težav
- presojanje pomembnosti odstopanj in pretehtano stopnjevanje odziva.

S tem je povezano vprašanje, kakšne vzgojne prakse učinkujejo pri današnjih generacijah in kako presegati slabosti tako permisivne kot avtoritarne vzgoje. Kot izhodišče bomo utemeljili t. i. dogovorno, demokratično uporabo avtoritete, ko učitelj deluje s kombinacijo odločnosti in spodbudnosti in učence vključuje v pomembne dogovore (njihovi razvojni stopnji primerno). Pri tem nas bo vodil t.i. pristop »zmagam-zmagaš« (po Bluestein) kot temelj za vzpostavljanje zdrave samopodobe ter občutka lastne vrednosti (občutek »zmorem«). (Več o tem prav tam, str. 34 in 35). Spregovorili pa bomo tudi o pomeni čustvenega in socialnega učenja za ustvarjanje spodbudnega učnega okolja (več o tem v 4. zvezku).

Na koncu pa se bomo dotaknili vprašanja, kaj storiti, ko pride do močnejše izraženega neželenega vedenja. Predstavili bomo nekaj tipičnih oblik neželenega vedenja in razloge zanje ter poudarili, kako pomembno je za ustrezen odziv, da razumemo razloge, ki so ZA določenim vedenjem. Predstavili bomo tudi eno od tehnik za ravnanje v primeru neželenega vedenja, 4 R (več o tem prav tam, str. 25).